

Zeitschrift: Il glogn : calender dil pievel : annalas per historia, litteratura e cultura romontscha

Band: 11 (1937)

Artikel: La scola grischuna de puras, Glion

Autor: [s.n.]

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881234>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 22.12.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

La scola grischuna de puras, Glion

Quei plai a nus oreifer! Ina scola de puras, eregida en nies pauper e critic temps, gliez ha tucc la nota!

Il puresser sto daventar danovamein ina caussa d'honor; igl agen tschespet cun casa e cuort, cun praus e pradas dueigi danovamein far palpar il cor; lu cala la fuigia dalla tiara els marcaus, lu obtegn nossa patria puspei in puresser solid e saun, che sa lu buc esser auter ch'in ver rempar per nossa tiara.

Tiel pur de num e pum auda senza falir in femna de medem gatti, ina dunna ferma, prudenta, luvrusa e da talien cuntenteivel. In tal pèr, gliez ha num Vus.

Per saver porscher al giuven pur ina consorta de medema qualidad e vertid, ei la scola de puras a Glion vegnida aviarta igl october 1934.

Quei ei l'emprema e suletta scola de puras el cantun Grischun. Perquei vus giuvnas puras fagei diever de quella caschun! E vus babs e mummas, tadlei in techet, tgei vossas feglias san emprender. Per ina matta de bien senn e buna bratscha, vul nossa scola preparar in segir e ventireivel avegnir, e quei era pil beinstar spirtal e corporal dellas generaziuns vegnentas.

En nossa scola vegn ei acceptau mattatschas ual ord scola, cun attestats sufficientes ed undreivels. Pigl unviern ein prevedi dus cuors d'unviern, naven da miez october entochen miez avrel e sch'il diember dellas scolaras ei sufficientes, vegnan medemamein teni dus cuors de stad, naven da calonda matg, entochen entschatta d'october. Suenten il secund cuors obtegnan las scolaras in diplom; la nota „excellent“ ston ellas meritar entras tschaffen, prudientscha e bien senn, sco era entras diligenza permanenta. Quei dat lu plascher e legria, che meina in di tier in agen tener-casa, tier in tener-casa en uorden.

Schizun scolaras, che ston aunc absolver la 9avla classa, san frequentar la scola cun lubientscha dil cussegl de scola. Ellas prendan part dallas lecziuns teoreticas ed obtegnan aunc dasperas ina istruzion pli intensiva el tudestg e far quen. Pertenent la practica vegnan ellas fitchentadas en cuschina, cun lavurs manilas, en pistregn ed ella stanza de far o cul fier.

Schibein en teoria sco en practica emprendan las scolaras oravon tut quei ch'ellas drovan pli tard ella veta practica. L'acla „Albertushof“ ei endrizada spezialmein per l'occupaziun practica dellas giuvnas puras. Mungias, spezialmein scoladas, sedattan gronda breigia de educar las mattauns en uorden, ch'ei daventien femnas e dunnas bunas de Diu e dil mund. Quellas dueigien vegnir endiridas, sinaquei ch'ellas possien buca mo resister als crius suffels de nossas vals, mobein era ed oravon tut als bufs ed allas malauras della veta. Ellas dueigien daventar enviers sesezzas diras e senza risguards, mo enviers ils concarstgauns pazientas e da bien cor. Quei tut dueigien nossas scolaras emprender ed aunc bia auter.

El programm de scola dat ei ina part teoretica ed ina part practica. Omisduas parts han la fin e mira d'educar e scolar las giuvnas tiella atgna producziun per il tener-casa e pil percasa. Ch'ei emprendan era de cuschinar tenor las relaziuns purilas, secapescha da sesez; il proverb di buca per nuot: „la carezia va tra'l magun“. Ei vegn era mazzau en, fatg paun e pettas, sco igl ei usitau en casa purila. Il mantener e conservar ils products agricols, sco il farèn, lugar ils truffels, envernar (überwintern) ils legums or el liber, en casa e tschaler, auda era cheutier. Il chischar e l'economia de latgiras vegnan era risguardai cun tut quitau. Las lavurs manilas, en lur fuormas multifaras: teisser e filar,

tractamen dil resti, las lavurs en casa, la cultivaziun dils orts e curtins, quei sto ina matta che vul maridar in di emprender e saver; pér lu ei ella ina segira garanzia a siu spus, che lur tener-casa daventi ventireivels e prospereivels.

Tier quellas lavurs practicas dat ei instrucziuns, ch'ins sto emprender e suondar, per allura era saver far diever ded ellas. Alla testa stat l'instrucziun ella religiun. Scolaras protestantas san frequentar l'instrucziun religiosa el marcau. Allura suondan instrucziuns ell'economia de casa, co tractar e trer si ils affons, co tener quen, co corrispunder en scret, e buca d'emblidar l'instrucziun davart la vivonda, co far e secuntener per mantener sauns glied e tiers e co tractar ils malsauns. Pertenent la vard practica, vegn era risguardau la tratga de biestga cun far excursiuns els nuegls ect. La part teoretica emblida lu era buca l'instrucziun davart la tratga de gaglinas, il perver, l'utilisaziun della pumma ect.

La scola de puras ha gia giu l'honor d'aultas visetas. Entschatta december digl onn vargau ei vegnida sin viseta la commissiun de survigilonza. Igl expert de latgiras cantonal, sgr. M. Curschellas, Cuera, ha referiu plirs dis davart l'utilisaziun dellas latgiras. Ils 16 de mars stuein nus sutastrihar. Quei di ha il niev cau dil departement d'educaziun, sgr. Dr. Nadig, visitau la scola en compagnia de sgr. Spescha, Inspectur de scola. Ils 16 de avrel ei arrivaus. Quei di ha la scola de puras absolviu ils examens finals dil semester vargau — e quei sut stedia frequenza d'interessents ord pliras contradas. Che las prestaziuns e las lavurs della scola ston esser stadas bunas, documenteschan ils plaids d'incommember della commissiun de survigilonza: „Ils onns d'emprova della scola ein vargai. Las prestaziuns de tochen encheu segireschan sia existenza. A tuts geniturs purils, che carezan e dattan zatgei sin lur feglias e che vulan per consequenza far or dad ellas capavlas puras, recummandein nus cun tutta pershuasiun la frequenza della scola. Annunziei vossas feglias a dretg temps. Ei vegn risguardau mattauns catolicas e protestantas.“ Per buc emblidar vulessan nus aunc far attents sils cuors iniziants pil tener-casa. Gl'unviern vargau han 20 scolaras ord Surselva e Lumnezia, ella vegliadetgna de 15—20 onns, priu part de quels cuors; quei ei daventau paralelmein culla scola de puras. Las mattauns scoladas el tener-casa, van cun pli gronda curascha e segirezia or ella veta e carezan lur sanctuari, la casa, sco ina vera massera dueigi gie far.

Tgi che vul s'orientar aunc pli detagliadamein sur quei ni tschei pertenenent nossa scola de puras grischunas, s'annunzi alla direziun della scola de puras grischunas a Glion.

Ina mungia

A casa nossa

*A casa nossa stein nus bein,
Vivin cheu pli segir ch' in retg;
Nies agen fatg, nus manischein
Gudin la veta tut endretg.*

*La stad vargada vein luvrau
E mess sut tetg las provisiuns;
Duront ch' ei vegn il glin filau
Lein nus repetter las canzuns.*

*Cu las fenestras schelan si
Gl'unviern la pegna nus scaldein
Cun plunas essan provedi
Sil baun sper pegna ruassein.*

*A casa nossa stein nus bein,
Vivin cheu pli segir ch' in retg;
Nies agen fatg nus manischein
Gudin la veta tut endretg.*

Sur Flurin Camathias